

Mağdur Zorbalığı

✘“**Mağdur Zorbalığı**” gibi tehlikeli ve yanlış anlaşılmaya müsait bir başlık altında tespit ve fikirlerimi beyan etmeden hemen önce belirtmiş olayım: Bu yazı şikayet ve karalama amacıyla değil, mağdurlara destek olmaya niyetlenen kişi ve kurumlar için bir deneyim paylaşımı, mağdur grupları için iletişim kabiliyetini geliştirme odaklı bir geri bildirim, zaten mağdur zorbalığını fiilen yaşayan ünlü, gazeteci, siyasetçi, iş adamı/kadını veya kanaat önderleri için de bir empati raporudur!

Bir insan hem mağdur hem de zorba olabilir mi diye düşünebilirsiniz. Evet, bir insan hem mağdur hem de zorba olabilir! Bu durumun bence en basit açıklaması şudur: Mağdur edildiği veya olduğuna inandığı konuda yaşadığı stres ve haklılık gücüyle körüklenen öfke yüzünden, mantıklı sakinliğini kaybederek, muhataplarına karşı saldırgan ve had sınırlarını zorlayan şekillerde iletişim ve tek taraflı dayatmalarda bulunabilir! Çünkü o mağdurdur ve sanki masum çocuklara tanınan anlayış ve özgürlük alanına sahipmiş gibi, pervasızca konuşmaya, yazmaya, yargılamaya, başka olay veya kişileri yok saymaya hakkı vardır! Hele birde kendisiyle beraber aile fertleri de bu mağduriyetten kötü etkileniyorsa, agresif tavırları turbo vitesle takılmış gibi yükselebilir!

Son bir kaç yıldır, zaten ilgilendiğim toplumsal sorunlara daha fazla eğilmeye, araştırmaya, yazmaya ve görsel medyada konuşmaya başladım. STK’larda görev alarak gönüllü faaliyetlerine katıldım. Doğal olarak, gerçek ve sanal ortamdaki sosyal çevrem genişledi ve farklı gruplardan çok sayıda insanla aktif iletişim kurmaya başladım. Aile ve geleneksel değerlerimizden doğan çalışma halkam, emek ve istihdam gibi alanları, toplum sağlığı ve güvenliği gibi konuları da kapsayarak genişlemeye devam ediyor. Sağlık, bilişim, eğitim, işletme, yönetim, sosyal hizmetler gibi farklı disiplinlerde eğitim, proje ve çalışma deneyimlerim sayesinde, mağdur gruplarını algılama ve empati oluşturma becerimi geliştirebildiğimi söyleyebilirim. Bu yüzden olsa gerek, farklı gruplardan insanların “bizi en az bizim kadar iyi anlıyor ve savunabiliyorsunuz Ercan bey” benzeri geri dönüşler almaktan büyük bir mutluluk ve huzur duyuyorum.

Bütün gayret, kişisel araştırma ve iletişim açıklığıma rağmen, elbette varlığından veya ayrıntılarından haberdar olamadığım çok sayıda mağdur grupları da çıkıyor. Her insan gibi, sınırlı zaman ve imkanlar nedeniyle atladığım veya bilmediğim mevzular da çok oluyor. Bazen mağdurların bizzat kendileri, bazen de STK'ların yönlendirmesiyle öğrendiğim sorunlarını hızla araştırıp anlamaya ve etkileri itibarı ile mağduriyet derecesini ve grubunu kendimce belirlemeye çalışıyorum. Bu konudan emin olunca takip ve ifade listeme ekliyor, düşünce dünyamda empatik senaryosunu başrolde kendim veya ailem varmış gibi canlandırıyor ve hissettiklerimi ifade etmeye, yazmaya ve konuşmaya başlıyorum. Şu ana kadar öğrendiğim ve takip ettiğim hemen her mağduriyet konusunun, bendeki olgunlaşma ve ifade serüveni kısaca böyledir.

Toplumsal sorunlara duyarlı emekli bir sağlık personeli ve çiçeği burnunda bir akademisyen olarak, farklı mağdur gruplarıyla yoğun iletişime geçince, "mağdur zorbalığı" adını verdiğim davranışlara maruz kalmaya başladım. Garip bir şekilde, çok farklı gruplarda ama aynı karakterde davranış modellerini görünce, bunun nadir ve bireysel bir tavır değil, genellenebilir ve gruplanabilir bir standart olacak kadar yaygın psiko-sosyal bir davranış modeli olduğunu fark ettim. Hangi terimle ifade edebileceğimi düşünürken, en makul gelen "Mağdur Zorbalığı"nda karar kıldım.

Ünlülerin, gazetecilerin, siyasetçilerin, iş adamı ve iş kadınlarının, yazarların, internet fenomenlerinin, kısaca toplumsal görünürlüğü ve etki alanı geniş bilinen hemen her kişinin, adını "mağdur zorbalığı" koyduğum bu tavırlara muhatap olarak taciz duygusu yaşadığını, tekrarı olmasın diye açık iletişim kanallarını daralttığını, gerçekten mağdur olduklarına inansa da doğrudan destek vermekten kaçındığını, eski mağdur zorbalıklarının korkusuyla yeni mağdur gruplarını tanımayı veya gündemine almayı istemediğini düşünüyorum artık! Ben de eskiden, bunca imkanları varken neden daha etkili veya ilgili değil bu insanlar, diye düşünüyordum doğrusu. Şimdi onları da anlıyor ve aşırıya kaçan rijit tavırlarına hak vermesem de makul zeminlerini görebiliyorum artık.

Mağdur zorbalığını çeşitli gruplarda derleyebiliriz. Buyurun beraber bakalım:

1-Yardım zorbalığı yapanlar: Maddi zorluk yaşayan ve mağdur olduğuna inanan bazı kişiler, önüne çıkan herkesten para yardımı isteme, hiç görüşmediği insanlardan sosyal medya üzerinden ısrarla yardım talep etme hakkını kendinde görebiliyorlar.

2-Bencil mağdurlar: Dünyanın en mağdur kişisi veya grubu olarak kendilerini gören, tüm sıralamalarda liste başında yer almak isteyen ve bu olmadığında muhatabına çemkirebilen mağdurlar var!

3-Diğer mağdurlara zorbalık yapanlar: Kendini aşırı mağdur bulurken, diğer mağdur gruplarını acımadan eleştirebilen, karalayan ve hor görerek sosyal linç kampanyalarına gönüllü katılan, herkesi kendisiyle kıyaslayıp küçümseyerek, zorbalık hedefine aldığı kişiyi yalnızca kendisiyle ilgilenmeye zorlayanlar.

4-Mağduriyetinden düşmanlık üretenler: Kadınlarla ilgili bir sorun yaşayan erkeklerin, kadınlara veya tersi halinde, kadınların erkeklerle karşı geliştirdiği nefret ve düşmanlığını muhataplarına dayatarak, aynısını yapmaya zorlayanlar. Düşman olduğu cins veya insan grubu hakkında sempatik tavırlara bile tahammül edemez ve aşırı tepki verirler. Bu tür tahammülsüzlükleri ideolojilere, partilere, dini kurumlara, diğer canlılara veya eşya gruplarına da olabilir.

5-Bilgi zorbalığı yapanlar: Muhatap aldığı kişinin ilgi veya uzmanlık alanında olmasa da kendi mağduriyetini ayrıntılı şekilde bilmek zorunda olduğunu dayatan, bilemeyerek gündeme alınmadığında küstahça hesap soranlar.

6-Medya tetikçiliğine zorlayanlar: Kendi ürettiği içerikleri dayatarak, muhatabınca istenmese de paylaşmaya ve yaymaya zorlayanlar. Karşı çıkıldığında sert tepkiler verenler.

7-Gündem zorbalığı yapanlar: İlgisi olmadığı konu başlıkları altında bile, ısrarla kendi mağduriyetlerini dayatan ve konuşulmasını isteyenler. Bu yapılmadığında ise hesap sorarak taciz edenler.

8-Paylaşım zorbalığı yapanlar: Hedef aldığı kişiyi bütün mesajlarında etiketleyerek bildirimlerini yönetemez hale getirenler. Muhatabının bir paylaşımı altına birbirinin aynısı 50-60 tane paylaşım da bulunarak, aşağıya doğru izlemeyi ve farklı insanların görüşlerine ulaşabilmeyi imkansızlaştıranlar.

9-Trend Topic Zorbaları: Twitter gündeminde aynı konularda eş zamanlı üretilmiş birden fazla hashtag (#) başlıklarına toplu ve aşırı çalışarak, gündem listesinde birden fazla satırda yer işgal ederek, diğer mağdur grup başlıklarının ve emeklerinin görünürlüğünü engelleyenler.

10-Siber zorbalık yapanlar: Kendilerine düşman veya rakip belledikleri diğer mağdur gruplarının hesaplarına karşı sistematik spamlama, şikayet ve engelleme gibi siber zorbalık yapanlar.

11-Kulis zorbalığı yapanlar: Biraz ilgi gösteren her kişiye doğrudan veya özelden ısrarla yazarak kulis, haber veya gelişme bilgisi soranlar. Altı boş kalsa da tahmin isteyenler. Tahmin veya kulis bilgisi tutmadığında çok sert tepki verenler.

Yazıyı daha fazla uzatmamak adına, bu kadar sınıflandırmayı şimdilik yeterli görüyorum.

Bazı mağdurlar bilerek veya bilmeyerek, bu sayılan zorbalıkların en az birini veya bir kaçını yapıyorlar. Kibarca uyarıldığında yada olumsuz yanıt aldığında, çok olgun davranan ve doğru davranışa yönelenler de var. Durumu krize çevirerek hakaret boyutuna geçenler de! Bazen mağdurlara yardım adına, farkında olmadan mağdur zorbalığı yapan destekçileri de oluyor. Mesela ben! Belli bir kesimin sesini duyurmak için, medyada bilinen ve tanıdığım bir şahsın DM kutusuna ilgili twitlerimin bağlantısını göndermeyi adet edinmiştim. En sonunda bana bir mesajla “Kardeşim neden bu twitlerin hepsini bana yolluyorsun?” diye sorduğunda anlamıştım resmen taciz duygusu yaşattığımı ve özür dileyerek mesaj yollamayı bırakmıştım. Şimdi sadece ilgili ve istekli kişilere sınırlı sayılarda mesaj yollamaya çalışıyorum!

Mağdur Zorbalığına düşmek istemeyen mağdurlar ne yapmalı?

1-Yukarıda sayılan zorbalık seviyelerindeki davranışlardan kaçınmalısınız!

2-Mağdurlar arasında rekabet ve yıkıcılık yerine, işbirliği ve birlikte sinerji geliştirme üzerine çalışmalısınız!

3-Çok sayıda ruhsuz ve özensiz paylaşımlar yerine, daha az ama yüksek kaliteli ve etkili içerikler üretmeyi hedeflemelisiniz!

4-Destek alamasanız da nefretleri çekmemek üzerinde durmalısınız! Sizi tanıyanlar sıkıntıyla değil, sempati ve destek duygularıyla anabilmeli!

5-Bencil ve egoist tavırlardan vazgeçmeli, diğer mağdurlara da saygı ve anlayışla yaklaşmalısınız!

6-Sizin yanınızda gönüllü duran kişileri acımasızca sömürmemeli, uzun ve sağlıklı sürebilecek bir destekleme gücü ve şevki bırakmalısınız!

Kısacası, iletişimini sağlıklı bir zeminde kurabilenler daha başarılı bir sürece imza atarlar. Öbür

türlü, mağdur zorbalığına maruz kalan herkes, eninde sonunda mağdurlardan uzaklaşır ve sorunlarına karşı duyarsızlaşan tavırlar geliştirir. Yani, altın yumurtlayan tavuğu kestiğinizde karnında saklı bir hazine bulamazsınız! Her şeyin bir gelişim ve olgunlaşma süreci vardır. Süreci güzel yönetebilirsiniz, başarılı sonuçlar kendiliğinden gelecektir inşAllah!

Şunu da eklemeyelim: Mağdur zorbalığına uğramadan, aşırı alıngan davranarak seçmenlerini engelleyen milletvekilleri ve mağdurlarını engelleyen SGK gibi yapılar için, bu yazım bir bahane değildir! Hakaret ve iftira söz konusu olmadığı sürece, her mağdurun ilgili kamu kuruluşlarına veya Milletvekili, Vali, Kaymakam, Bakan, Belediye Başkanı gibi kamusal görevlilere ulaşma, dilek ve temennilerini, şikayetlerini iletme hakkı vardır! Sayın Cumhurbaşkanımıza herkesin sınırsız erişebildiği, mesajlarını yollayabildiği bir ortamda, resmi görevli kişi ve kurumların vatandaşı engelleme hakkı yoktur! Mesela, SGK'yı EYT mevzusunda eleştirip bilgi talebinde bulunduğum 2019 yılından beri, şahsıma koyduğu twitter engeli halen devam ediyor! Hem paramızı alıp, hem de böyle kibirli davranmak bir hizmet kurumuna asla yakışmaz! Bilmem anlatabildim mi?